Ondersteuningsgids

2026-2027

PCBO Leiderdorp

Eigentijds en vertrouwd!

Voorwoord

Voor u ligt de ondersteuningsgids van PCBO Leiderdorp 2026-2027. De ondersteuningsgids is bestemd voor leerkrachten, intern begeleiders en de directie van de PCBO-scholen en beschrijft de mogelijkheden van ondersteuning en de wegen daarnaartoe. Daarnaast vormt de ondersteuningsgids een uitgangspunt voor de communicatie met ouders over ondersteuningsmogelijkheden voor hun kind.

Ouders en/of andere belangstellenden hebben inzage in deze ondersteuningsgids. Wanneer ouders en/of andere belangstellenden deze gids raadplegen, is het goed om te beseffen dat de inhoud en het taalgebruik gericht zijn op intern gebruik van deze gids binnen de PCBO.

College van Bestuur PCBO Leiderdorp

september 2026

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord **2**

1 Wie doet wat? **4**
1.1 Leerkracht 4
1.2 Onderwijsassistent en leraarondersteuner 4
1.3 Intern Begeleider (IB) 4
1.4 Directie 5
1.5 Lijst interne specialisten PCBO 6

2 Passend Onderwijs **7**

3 Handelingsgericht werken **8**
3.1 Achtergrondinformatie 8
3.2 Groepskaart 9
3.3 Groepsplan 9
3.4 Groepsbespreking 9
3.5 Groepsbezoek en nabespreking 9
3.6 Sociaal-emotionele ontwikkeling 9

4. Afname CITO **10**

5 Interne expertise PCBO scholen **11**
5.1 Dyslexie 11
5.2 Ernstige Reken-Wiskundeproblemen en Dyscalculie (ERWD) 13
5.3 Gedragsproblemen 14
5.4 Bovenschoolse Prismaklas 15
5.5 Orthopedagoog van PCBO 16

6 Externe expertise **17**
6.1 Samenwerkingsverband PPO 17
6.2 Ondersteuningsteam PPO 17
6.3 Expertteam PPO 18
6.4 Het Centrum voor Jeugd en Gezin 18

7 Doorstroom volgende klas of doublure **20**
7.1 Doorstroom naar groep 3 20
7.2 Doorstroom naar groep 4 t/m 8 21
7.3 Ontwikkelingsperspectief 22
7.4 Communicatie naar ouders en leerling 23

8 Sociale Veiligheid **24**

1 Wie doet wat?

1.1 Leerkracht

De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor:

- het stimuleren en begeleiden van de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van alle leerlingen in de groep;
- groep 1-2: het opstellen van leerdoelen d.m.v. ParnasSys Leerlijnen Jonge Kind;
- groep 3 t/m 8: het opstellen van groepsplannen voor technisch lezen, begrijpend lezen, spelling en rekenen;
- het bijhouden van de groepskaart;
- het afnemen en nakijken van toetsen;
- het interpreteren van (Cito-)toetsresultaten en deze bespreken met de intern begeleider;
- het voorbereiden van groepsbesprekingen;
- het regelmatig contact onderhouden met ouders van alle leerlingen in de groep en zorgdragen voor verslaglegging in ParnasSys;
- het volgen en zo nodig regie voeren over aanvullende ondersteuning van zijn/haar leerlingen
- het op de hoogte houden van de intern begeleider m.b.t. de ontwikkeling van leerlingen in een ondersteuningstraject;
- op de hoogte blijven van recente ontwikkelingen op het gebied van passend onderwijs en handelingsgericht werken.

1.2 Onderwijsassistent en leraarondersteuner

De taken zijn:

- verricht leerlingbegeleiding en onderwijsondersteuning, die vooraf is afgestemd met de leerkracht;
- bieden van extra oefening en uitleg aan leerlingen die hier behoefte aan hebben;
- begeleiden van een deel van de klas bij het zelfstandig werken;
- afnemen van toetsen en tests bij individuele leerlingen of groepen;
- opvangen van klassen bij afwezigheid van docenten;
- samenstellen, klaarleggen en/of verspreiden van lesmateriaal (zoals toetsen);
- signaleren en verhelpen van leerproblemen bij leerlingen (in overleg met de leerkracht);

1.3 Intern Begeleider (IB)

De intern begeleider is verantwoordelijk voor coördinerende en uitvoerende taken, zoals:

- opstellen van procedures, stukken en richtlijnen op het gebied van ondersteuning;
- organiseren van onderzoek en speciale ondersteuning m.b.t. leerlingen met een ondersteuningsbehoefte;
- bewaken van procedures en afspraken;
- plannen, voorbereiden en verslaglegging van groepsbesprekingen, ondersteuningsteams en gesprekken met externen;

- informeren van de directeur over lopende ondersteuningstrajecten en de laatste ontwikkelingen op het gebied van ondersteuning en passend onderwijs;
- dossiervorming en dossierbeheer;
- opstellen van de toetskalender;
- coördineren van verwijzing en aanmelding van leerlingen voor externe ondersteuning (CJG, PPO en ED);
- stichtingsbreed overleg met intern begeleiders elke zes weken;
- coördineren van (terug)plaatsing van leerlingen naar en van het SBO of SO;
- coördineren van instroom en uitstroom van nieuwe leerlingen van buitenaf (zij-instromers);
- leerkrachten van groep 7 en 8 ondersteunen bij het overgangstraject van het primair naar voortgezet onderwijs, het PO-VO traject.

Begeleidende taken, zoals
- minimaal twee keer per jaar groepsbezoeken voorafgaand aan de groepsbespreking;
- begeleiden en coachen van collega's in het afnemen van diagnostische toetsen en het invullen van observatieformulieren;
- begeleiden en coachen van collega's bij het interpreteren van gegevens over de ontwikkeling van leerlingen, het opstellen en uitvoeren van de groepsplannen en het bewaken van het vervolg daarop in een cyclus van HGW;
- leerkrachten ondersteunen bij het samenstellen van ondersteunend materiaal;
- observeren van klassensituaties teneinde advies te geven aan de collega's voor aanpak van een leerling met een ondersteuningsvraag of een aanpak binnen het klassenmanagement.

Innoverende taken, zoals
- kennisoverdracht bij inhoudelijke vergaderingen;
- regelmatig evalueren van de ondersteuning en begeleiding;
- advies uitbrengen en meedenken t.a.v. het onderwijs- en ondersteuningsbeleid van de school;
- initiatieven nemen in innovatieve veranderingen op het gebied van het didactisch en sociaal-emotioneel functioneren van de leerlingen binnen de school;
- voorstellen doen t.a.v. de nascholing van het team m.b.t. de didactische aanpak en pedagogische lijn;
- het team op de hoogte stellen van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van ondersteuning;
- implementeren van nieuwe onderwijsontwikkelingen i.s.m. directie.

1.4 Directie

De directie is verantwoordelijk voor:

- het goed laten functioneren van de ondersteuningsstructuur op zijn/haar school;
- betrekken van ouders bij de ondersteuning van een leerling;
- op de hoogte zijn van een ontwikkelingsperspectief (OPP);
- evalueren en eventueel bijstellen van de ondersteuning;
- voorzitten en participeren in het ondersteuningsteam;
- de beslissing, samen met de intern begeleider, of een externe organisatie betrokken wordt bij de ondersteuning.

1.5 Lijst interne specialisten PCBO

Bij de PCBO werkt naast de intern begeleiders een aantal medewerkers met één of meerdere specialismen:

- Orthopedagoog
- Rekencoördinator
- Taalcoördinator
- Leescoördinator
- Master Special Education Needs (SEN)
- Coach studenten en leerkrachten
- Specialist jonge kind

2 Passend Onderwijs

Ieder kind heeft recht op passend onderwijs dat aansluit op zijn of haar ontwikkeling en talenten. Passend onderwijs betekent zoveel mogelijk regulier onderwijs, door de ondersteuning naar het kind te brengen, in plaats van het kind naar de ondersteuning.

Met passend onderwijs wordt de verantwoordelijkheid voor de organisatie van de extra onderwijsondersteuning neergelegd bij de schoolbesturen, in overleg met ouders, leerkrachten en gemeenten. Schoolbesturen hebben een zorgplicht, dat wil zeggen dat zij verantwoordelijk zijn voor het bieden dan wel vinden van een passende onderwijsplek voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. Zij werken hierbij samen in een regionaal samenwerkingsverband, PPO Leiden.

Binnen de grenzen van het mogelijke spannen onze scholen zich tot het uiterste in om alle leerlingen een passende onderwijsplaats te bieden. Dit doen zij met behulp van hun eigen deskundigheid en waar mogelijk aangevuld met expertise van buitenaf. Het samenwerkingsverband PPO Leiden speelt hierbij een belangrijke rol. Binnen dit samenwerkingsverband van reguliere en gespecialiseerde scholen, wordt ernaar gestreefd een dekkend netwerk van ondersteuningsaanbod vorm te geven, zodat er in beginsel voor iedere leerling een plaats is waar hij/zij zich maximaal kan ontwikkelen. Waar de scholen tegen de eigen grenzen aanlopen op het gebied van ondersteuning, bijvoorbeeld door praktische onmogelijkheden of een te grote/specialistische ondersteuningsvraag, kunnen zij ouders/verzorgers ondersteunen bij het vinden van een passende plaats op een andere school binnen het samenwerkingsverband.

Door de verantwoordelijkheden dicht bij de scholen te leggen kan beter worden aangesloten bij de ondersteuningsvraag van kinderen. Voor kinderen die dat echt nodig hebben, blijft gespecialiseerd onderwijs bestaan.

Het is de taak van de school om de ondersteuningsbehoeften van de leerlingen vast te stellen en vervolgens, samen met de ouders, ondersteuning te arrangeren. De school werkt vanuit de principes van handelingsgericht werken en wordt ondersteund door een collegiaal netwerk, aangestuurd door de intern begeleider. Dit netwerk bestaat uit ouders, de intern begeleider, de leerkracht en externe deskundigen. De school houdt te allen tijde de regie, tenzij zij hierover expliciete andere afspraken maakt.

Ouders/verzorgers zijn bij het vormgeven van passend onderwijs belangrijke partners. Onze scholen hechten aan een goede samenwerking en handelen t.a.v. de ondersteuningsbehoefte van de leerlingen transparant en zorgvuldig. Goede ondersteuning heeft maximaal effect wanneer ouders/verzorgers en school op een lijn zitten en van elkaar weten wat zij doen en waarom.

Het kan voorkomen dat er een verschil van inzicht ontstaat tussen scholen en ouders/verzorgers over de vorm van de benodigde ondersteuning van de leerling. Zonder toestemming van de ouders/verzorgers zal de school de ondersteuning niet inzetten. Er wordt in deze gevallen altijd getracht overeenstemming te bereiken over de ondersteuning, in het belang van de leerling.

Mocht er definitief geen overeenstemming worden bereikt, dan kan de school zich

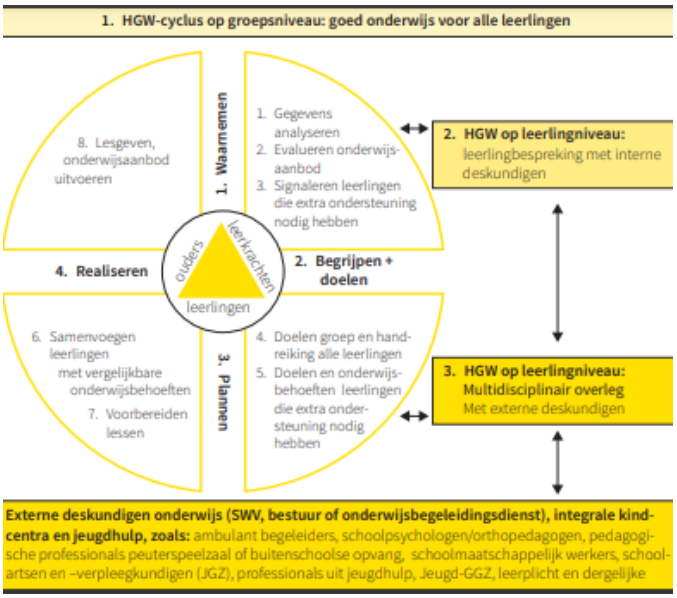
handelingsverlegen verklaren. Dat wil zeggen dat een leerling niet verder kan worden geholpen op de(ze) reguliere school. De school zal dan een deugdelijk alternatief, ter beoordeling aan het samenwerkingsverband, bieden aan ouders/verzorgers en de leerling uitschrijven. Ouders/verzorgers kunnen hiertegen bezwaar maken.

3 Handelingsgericht werken

3.1 Achtergrondinformatie

Op onze scholen wordt handelingsgericht gewerkt. Handelingsgericht werken, of kort gezegd HGW, maakt goed onderwijs en effectieve leerlingbegeleiding concreet. Op die manier kunnen onze schoolteams beter omgaan met de overeenkomsten en verschillen tussen leerlingen waarbij de focus ligt op schoolsucces voor alle leerlingen. HGW is een werkwijze waarbij onderwijsprofessionals (leerkracht, interne begeleider, directeur en andere deskundigen) in en om de school handelen volgens zeven uitgangspunten:

1. HGW is doelgericht.
2. HGW gaat om wisselwerking en afstemming.
3. Onderwijsbehoeften staan centraal.
4. Leerkrachten maken het verschil, ouders doen er evenzeer toe.
5. Positieve aspecten van leerlingen, leerkrachten en ouders zijn van groot belang.
6. De betrokkenen werken constructief samen.
7. De werkwijze is systematisch en transparant.

Figuur 1: HGW-cyclus: de handelingsgerichte onderwijs- en ondersteuningsroute

- Fase 1. waarnemen/signaleren
  - Stap 1: verzamelen van leerlinggegevens in een groepsoverzicht;
  - Stap 2: signaleren van leerlingen die extra begeleiding nodig hebben;
- Fase 2. Begrijpen/analyseren
  - Stap 3: Benoemen van de onderwijsbehoeften van de leerlingen;
- Fase 3. Plannen
  - Stap 4: Clusteren van leerlingen met vergelijkbare onderwijsbehoeften;
  - Stap 5: Opstellen van een groepsplan;

- Fase 4. Realiseren
  - Stap 6: Uitvoeren van het groepsplan.

3.2 Groepskaart

De groepskaart in Parnassys helpt de leerkracht om alle leerlingen goed in beeld te brengen, een zogenaamde ‘groepsfoto’. In de groepskaart staan de toetsgegevens van de leerlingen, de onderwijsbehoeften, stimulerende en belemmerende factoren en bijzonderheden over de thuissituatie of gezondheid. Tussentijds wordt de informatie over een leerling bijgewerkt. De groepskaart wordt onder andere gebruikt bij de groepsbesprekingen en de overdracht naar een volgende groep/school.

3.3 Groepsplan

In het groepsplan worden per vak de doelen weergegeven, de didactische aanpak en hoe de leerkracht dit wil organiseren. Het groepsplan wordt gemaakt voor de vakken rekenen/wiskunde, begrijpend lezen (vanaf groep 4), spelling en technisch lezen voor een half jaar. De leerkracht maakt een groepsplan in september en februari. In februari en juli worden de groepsplannen geëvalueerd.

3.4 Groepsbespreking

De groepsbespreking van de leerkracht met de intern begeleider en de directeur heeft een centrale plaats in de HGW-cyclus. De groepsbesprekingen zijn periodiek opgenomen in de jaarplanning. Met het bijwerken van de groepskaart en het evalueren van de groepsplannen, wordt deze cyclus afgerond. Tegelijkertijd start een nieuwe cyclus, waarin nieuwe groepsplannen worden opgesteld. De groepsbespreking wordt door de leerkracht voorbereid aan de hand van vaste onderwerpen. De intern begeleider leidt de groepsbespreking.

3.5 Groepsbezoek en nabespreking

Elk jaar gaan de directeur en/of de intern begeleider op groepsbezoek. Een (extra) groepsbezoek kan ook plaatsvinden na een hulpvraag van de leerkracht of op eigen initiatief. Leerkracht en directie en/of intern begeleider evalueren samen het groepsbezoek. Groepsbezoeken kunnen op verschillende momenten in de HGW-cyclus plaatsvinden.

3.6 Sociaal-emotionele ontwikkeling

Om de sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen te volgen, gebruiken wij in de kleuterklassen de ‘sociale leerlijn jonge kind’ van ParnasSys en vanaf groep 3 het observatiesysteem van CITO Leerling in Beeld. Beide systemen bieden de mogelijkheid om de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen systematisch en cyclisch in kaart te brengen. De leerkracht vult vragen in over de leerlingen op basis van eigen observaties. De leerlingen van groep 5 t/m 8 vullen een leerlingvragenlijst in.

Deze observatiesystemen brengen het volgende op:

- inzicht in de sociaal-emotionele ontwikkeling van het individuele kind;
- inzicht in de sociaal-emotionele ontwikkeling van de groep als geheel;
- inzicht voor de leerkracht in de effecten van diens aanpak;
- inzicht in de aanwezige ondersteuningsbehoeften;
- koppeling van resultaten met het didactisch functioneren van het kind.

De sociale leerlijn ‘jonge kind’ van Parnassys en Leerling in Beeld hebben een volwaardige plek in het proces van handelingsgericht werken (HGW) en worden besproken in groepsbesprekingen en oudergesprekken. Desgewenst kan voor een enkele leerling besloten worden tot nader onderzoek.

4. Afname CITO

Scholen zijn verplicht de ontwikkeling van hun leerlingen te volgen, vanaf het moment dat zij op school beginnen. Scholen moeten daarom een leerlingvolgsysteem gebruiken. Onze scholen gebruiken de toetsen van CITO Leerling in Beeld (LIB) om leerlingen in hun ontwikkeling te volgen. Hierbij gelden de volgende afspraken:

- Leerlingen mogen geen hulpmiddelen gebruiken (behoudens de uitzondering onderaan deze opsomming).
- De wanden in de klaslokalen zijn vrij gemaakt van hulpmiddelen.
- Leerlingen mogen in het toetsboekje schrijven.
- DMT: *In groep 3*: bij IV/V scores op de DMT kan ook een grafementoets en de toets voor auditieve synthese afgenomen worden (zie Protocol Leesproblemen & dyslexie).
- DMT wordt bij alle leerlingen afgenomen t/m eind groep 4. Voor risicoleerlingen (niveau IV en V) geldt dat DMT afgenomen blijft worden om hen beter te kunnen begeleiden.
- AVI wordt afgenomen totdat een leerling AVI-PLUS heeft behaald. Dus indien nodig t/m groep 8.
- Begrijpend lezen: bij kinderen met ernstige dyslexie mag de tekst voorgelezen worden. De tekst mag door de leerling ook vooraf zelf gelezen worden. Er mag meer tijd worden gegeven. Ook kan gekozen worden voor een digitale toets of een adaptieve toets. Dit wordt in Parnassys geregistreerd.
- Rekenen/ wiskunde: bij kinderen met dyslexie mag de toets worden voorgelezen of er mag gebruik worden gemaakt van een digitale toets. Dit wordt in Parnassys geregistreerd.
- In principe maken de leerlingen de toetsen op papier, in uitzonderlijke gevallen kan er voor gekozen worden om de toetsen digitaal te maken.

Als een leerling bij grote uitzondering toch hulpmiddelen nodig lijkt te hebben bij een toets, of als een toets op een ander niveau afgenomen wordt, wordt dit vooraf overlegd met de IB’er en in Parnassys geregistreerd.

5 Interne expertise PCBO-scholen

5.1 Dyslexie

Wat is dyslexie?
Dyslexie is een ernstig en hardnekkig lees- en/of spellingprobleem dat onderscheiden moet worden van laaggeletterdheid, die het gevolg is van een gebrekkig onderwijsaanbod of van bredere omgevings-, neurologische, sensorische en/of gedragsproblematiek.

Bij leerlingen met dyslexie is er sprake van een flinke lees- en/of spellingachterstand. Dit blijkt uit:

- Een onvolledige en/of moeizame automatisering van het lees- en/of spellingproces ondanks goed onderwijs.
- Didactische resistentie: een leerling boekt niet of nauwelijks vooruitgang gedurende een half jaar intensieve leesbegeleiding van ten minste drie keer per week twintig minuten met een aantoonbaar effectieve aanpak.

Ondersteuning bij dyslexie
Alle leerlingen met dyslexie of een vermoeden van dyslexie krijgen in de klas extra ondersteuning. Wij gebruiken het Protocol leesproblemen en dyslexie van het Expertisecentrum Nederlands als leidraad. Dit protocol bestaat uit vier delen: groep 1 / 2, groep 3, groep 4 en groep 5 t/m 8.

De belangrijkste aandachtspunten zijn:

Groep 1 en 2
In de kleuterklas wordt de taalontwikkeling van de leerlingen gevolgd d.m.v. het leerling observatiesysteem ParnasSys leerlijnen jonge kind. Aandacht voor taalontwikkeling en dyslexie is met name gericht op preventie van mogelijke toekomstige problemen. Er wordt gericht gewerkt aan:

- Fonologisch bewustzijn: woorddelen verwijzen naar klankgroepen (vracht-wa-gen);
- Fonemisch bewustzijn: besef dat woorden zijn opgebouwd uit kleine klankeenheden, die in lettertekens kunnen worden weergegeven (b-oo-m) (foneem = klank);
    - Auditieve analyse/ ‘hakken’: korte woorden opdelen in losse klanken;
    - Auditieve synthese/ ‘plakken’: klanken samenvoegen tot een woord;
- Letterkennis.

In de klas wordt dan ook veel aandacht besteed aan taal, bijvoorbeeld door voor te lezen, boeken aan te bieden en letters aan te leren. Ook aan schrijven wordt aandacht besteed, door kinderen te stimuleren hun eigen naam en andere letters te schrijven.

In januari worden er bij de groep 2 leerlingen kleutertaken afgenomen. Het gaat hierbij om auditieve analyse, auditieve synthese en letters benoemen. In juni is de mogelijkheid om de taken nog een keer af te nemen om de ontwikkeling in deze vaardigheden in kaart te brengen.

Groep 3 t/m 8
De taalontwikkeling wordt gevolgd d.m.v. de methodegebonden toetsen en door CITO

technisch lezen (DMT en AVI), begrijpend lezen en spelling. Leerlingen met dyslexie of een vermoeden van dyslexie, maar ook leerlingen die moeite hebben met één of meerdere van deze vakken krijgen extra ondersteuning in de klas. Dit wordt vastgelegd in het groepsplan en besproken met de ouders.

Extra ondersteuning op de PCBO-scholen kan bestaan uit verlengde instructie bij technisch lezen, lezen met een tutor, herhaald tekstlezen (voor-koor-door, tempolezen), duolezen binnen de groep. Daarnaast kan er gebruikgemaakt worden van het digitale leesprogramma BOUW! Ook is er de mogelijkheid om voor een bepaalde periode van 10-12 weken RT in te kopen.

Aanpassingen afname CITO:

- Extra afnametijd (niet bij TL).
- Toets in meerdere delen afnemen (niet bij TL).
- Rekenen: mogelijkheid tot het voorlezen van teksten of digitale afname.
- Begrijpend lezen: toets van een lager niveau aanbieden, enkele dagen voorafgaand aan de toetsafname de teksten zelf alvast door laten lezen, teksten voorlezen of digitale afname.

Vergoede diagnostiek en behandeling
Kinderen met een vermoeden van dyslexie worden aangemeld bij bijvoorbeeld 1801 of RID, organisaties die gespecialiseerd zijn op het gebied van ernstige dyslexie bij kinderen. Om in aanmerking te komen voor diagnostiek en mogelijk behandeling die vergoed wordt door de gemeente zijn er specifieke criteria vastgesteld. In ieder geval behoort de leerling, bij drie opeenvolgende toetsmomenten, bij de 10% zwakst scorende leerlingen (E/V-score) vergeleken met de normgroep voor technisch lezen (woordniveau: CITO DMT-score).

Stappen
- De leerkracht of intern begeleider signaleert n.a.v. de CITO DMT dat er een grote achterstand is bij technisch lezen. Dit is de “nulmeting”.
- Als er een grote achterstand is, wordt er een handelingsplan opgesteld voor technisch lezen waarin staat dat er minimaal 1 uur per week extra wordt geoefend.
- Bij voldoende achterstand en hardnekkigheid wordt de leerling door ouders aangemeld voor een dyslexieonderzoek.
- De leerkracht en de intern begeleider vullen samen het leerlingdossier/ aanmeldingsformulier in en de ouders vullen ook een aanmeldingsformulier in.

Niet in aanmerking voor vergoede zorg
Als kinderen zwak scoren bij technisch lezen en spelling, maar niet in aanmerking komen voor vergoede zorg (onderzoek en behandeling), betekent dit niet dat er geen sprake is van dyslexie. Op school kunnen deze leerlingen ook extra ondersteuning krijgen zoals hierboven beschreven. Mochten ouders toch verder onderzoek willen laten doen, dan kunnen zij op eigen kosten een particulier onderzoek laten uitvoeren.

5.2 Ernstige Reken-Wiskundeproblemen en Dyscalculie (ERWD)

Ernstige reken-wiskundeproblemen ontstaan wanneer het gedurende langere tijd niet lukt om de juiste afstemming te realiseren van het onderwijsaanbod op de onderwijsbehoeften van de leerling.

Wij spreken van *dyscalculie* als ernstige reken-wiskundeproblemen ontstaan ondanks tijdig ingrijpen, deskundige begeleiding en zorgvuldige pogingen tot afstemming. De problemen blijken hardnekkig te zijn. De rekenwiskundige ontwikkeling van de leerling wordt waarschijnlijk belemmerd door kindfactoren.

Ondersteuning bij ernstige reken-wiskundeproblemen en dyscalculie
Alle leerlingen met ERWD of een vermoeden van ERWD krijgen in de klas extra ondersteuning. Onze leidraad hierin is het Protocol Ernstige Reken- en Wiskundeproblemen en Dyscalculie (ERWD).

Leerlingen die moeite hebben met rekenen krijgen extra ondersteuning. Deze extra ondersteuning wordt beschreven in het groepsplan. Vervolgens wordt het elk half jaar geëvalueerd door de leerkracht en de intern begeleider.

Extra ondersteuning kan bestaan uit:
- Dagelijks verlengde instructie in de klas;
- Bewerkingen worden zo eenduidig mogelijk uitgelegd, hierbij kan gebruik gemaakt worden van visuele ondersteuning, concreet materiaal, stappenplannen;
- Aangepaste lesstof aanbieden, bijv. inzetten van RekenRoute
- Remediërende methode;
- Remediërende software;
- Huiswerk afgestemd op de leerbehoefte;
- Inzet van extern ingekochte RT voor een bepaalde periode (doorgaans 6-12 weken).

Aanpassingen afname CITO:
- Extra afnametijd.
- Toets in meerdere delen afnemen.
- Mogelijkheid tot het voorlezen van teksten.
- Mogelijkheid tot adaptieve afname.
- Toets van een lager niveau aanbieden.

Diagnostiek en behandeling
Kinderen met een vermoeden van ernstige rekenproblemen of dyscalculie kunnen worden aangemeld bij bijvoorbeeld 1801 of de RID, die gespecialiseerd zijn op het gebied van ernstige dyscalculie bij kinderen. Deze diagnostiek en behandeling wordt niet vergoed door de gemeente. Mochten ouders onderzoek willen laten doen, dan kunnen zij op eigen kosten een particulier onderzoek laten uitvoeren. Op school kan, ongeacht een ERWD-verklaring, de ondersteuning geboden worden die hierboven wordt omschreven.

5.3 Gedragsproblemen

We kunnen spreken van gedragsproblemen als een kind zich bijvoorbeeld dwars en opstandig gedraagt, gauw geprikkeld is en driftig wordt, anderen ergert, antisociaal gedrag vertoont (zoals liegen of stelen) of zich agressief gedraagt.
Het kind, de ouders of de omgeving ondervinden er nadelige gevolgen van en het gedrag duurt minstens enkele maanden.

Aanpak gedragsproblemen:

- leerkracht signaleert;
- leerkracht bespreekt gedrag met ouders en kind;
- leerkracht bespreekt gedrag met intern begeleider aan de hand van 5 punten:
    - Het gedrag van deze leerling ziet er concreet als volgt uit:….
    - Emotie: wat doet het gedrag van de leerling met de leerkracht zelf? (bv verstoring van onderwijssituatie, weinig lol meer in werk, twijfel eigen functioneren, frustratie in omgang met ouders).
    - In welke situatie doet het gedrag zich niet voor?
    - Wat heeft de leerkracht tot nu toe gedaan?
    - Positieve karaktereigenschappen, sterke kanten of talenten leerling.
- leerkracht en intern begeleider stellen plan van aanpak op met een concreet en op korte termijn haalbaar doel (‘small win’) en een evaluatiemoment;
- eventueel aanmelden bij de orthopedagoog van de PCBO;
- eventueel aanmelding ondersteuningsteam en/of expertteam PPO;
- eventueel aanmelding Jeugdteam door ouders;
- eventueel aanmelding bij GGZ door ouders.

Extra ondersteuning kan bestaan uit het onderstaande, waarbij het uiteindelijk de school is die bepaalt welke aanpak haalbaar/mogelijk is:

- gewenst gedrag benoemen;
- duidelijke grenzen stellen;
- plek bieden om rustig te worden: time-out-plek;
- positieve kanten blijven benoemen;
- van tevoren afspreken wat er die dag gaat gebeuren;
- hoeveelheid lesstof verkleinen of in delen aanbieden;
- extra loopje;
- materiële hulpmiddelen.

5.4 Bovenschoolse Prismaklas

Leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong hebben soms extra ondersteuning nodig. Indien daartoe aanleiding is, komt de leerling in aanmerking voor deelname aan de Prismaklas, voor leerlingen van de groepen 4 t/m 7. Deze bovenschoolse Prismaklas is opgezet voor de vier scholen van de PCBO.

In deze klas wordt aandacht besteed aan de specifieke behoeften van cognitief getalenteerde leerlingen. Onze doelen voor deze leerlingen zijn gericht op het leren denken, leren leren en leren leven. Het werken in projectvorm doet een beroep op onder andere het aanleren van vaardigheden en leer- en werkstrategieën, plannen en organiseren, het opbouwen van doorzettingsvermogen en het leren samenwerken met ontwikkelingsgelijken. Vanzelfsprekend krijgen de leerlingen niet alleen in de Prismaklas extra aandacht, maar wordt er in de eigen groep ook ingesprongen op de leerbehoeften. Denk hierbij aan het compacten en verrijken van de leerstof, waardoor er tijd vrijkomt voor de opdrachten van de Prismaklas.

Voor leerlingen die makkelijk meekomen met de leerstof en goede resultaten behalen, bieden we binnen de scholen extra uitdaging in de vorm van verrijkingswerk.
Het reguliere groepswerk wordt zoveel mogelijk compact aangeboden. Het verrijkingswerk komt niet bij, maar in de plaats van regulier werk. Zie beleid voor meer- en hoogbegaafde leerlingen.

Wanneer in aanmerking voor Prismaklas?
Leerlingen komen in aanmerking voor de Prismaklas als ze hoogbegaafd zijn of als het vermoeden bestaat dat ze dat zijn. In dat laatste geval vullen leerkrachten (en ouders) signaleringslijsten in en wordt aan de hand daarvan met ouders, leerkracht en IB-er gesproken.

Wanneer in aanmerking voor verrijkingswerk?
Leerlingen komen in aanmerking voor verrijkingswerk als aangenomen wordt dat hij of zij op didactisch vlak meer aankan, dan in de klas wordt aangeboden. Deze leerlingen halen op de CITO Rekenen en Begrijpend lezen een score I. In overleg met de IB-er kan hiervan afgeweken worden.

Hoogbegaafdheid in-Zicht
Indien nodig maken we gebruik van de quickscan en de signaleringslijsten van Hoogbegaafdheid In-Zicht. Dit is een interactief instrument, dat ondersteuning biedt bij de signalering van hoogbegaafde leerlingen. Het is geen vervanging voor het meten van de intelligentie.

Taken en bevoegdheden
Binnen het onderwijsbeleid hoogbegaafdheid zijn de volgende rollen of functies te benoemen:

- De leerkracht heeft te allen tijde de verantwoordelijkheid dat een leerling het juiste onderwijsaanbod krijgt. Daarbij kan de leerkracht ondersteuning inroepen van intern begeleider, talentbegeleider en directeur.
- De intern begeleider is verantwoordelijk voor het ondersteuningsaanbod aan de betreffende leerlingen en begeleidt het proces van aanmelding. De intern begeleider werkt intensief samen met de leerkracht. De intern begeleider bespreekt met de talentbegeleider of de leerling geplaatst kan worden.
- De talentbegeleider is verantwoordelijk voor de coördinatie en uitvoering van het beleid in de Prismaklas.

Besluitvorming

- *Signaleringsbesluit:* De leerkrachten van groep 1 en groep 3 vullen de quickscan in van Hoogbegaafdheid in-Zicht en leggen de resultaten voor aan de intern begeleider. Alle leerkrachten, van groep 1 t/m 8, kunnen altijd in gesprek gaan met ouders en intern begeleider om met behulp van de signaleringslijsten het vermoeden van (hoog)begaafdheid te onderzoeken.
- *Handelingsbesluit:* Leerkracht en intern begeleider besluiten tot vervolgstappen (signalering en eventueel diagnostiek). In geval van verschil van inzicht is de mening van de intern begeleider doorslaggevend.
- *Versnellingsbesluit:* Het besluit tot versnellen wordt genomen door de intern begeleider in samenspraak met de ouders, leerkracht en de directeur van de betreffende school. In geval van verschil van inzicht is de mening van de directeur doorslaggevend.
- *Prismaklas deelnamebesluit:* De intern begeleider en talentbegeleider zijn beslissingsbevoegd over deelname aan de Prismaklas.
- *Prioriteitenbesluit:* Wanneer er sprake is van tegengestelde belangen neemt de directeur van de school de uiteindelijke beslissing.

5.5 Orthopedagoog van PCBO

Aanmelding orthopedagoog
Het kan voorkomen dat de leerkracht en/of intern begeleider vragen heeft over een leerling waar zij zelf het antwoord niet op vinden. Extra onderzoek, bijvoorbeeld een intelligentieonderzoek of het afnemen van een gedragsvragenlijst, kan dan waardevolle informatie opleveren.

Binnen de PCBO is een orthopedagoog in dienst, die jaarlijks een afgebakend aantal onderzoeken kan verrichten. Als de leerkracht handelingsverlegen is, neemt hij/zij contact op met de intern begeleider. Samen wordt bekeken wat de vervolgstappen zijn, waaronder de mogelijkheid tot verder onderzoek. De intern begeleider meldt de leerling aan bij de orthopedagoog. Hierna volgt een intakegesprek met de ouders, de orthopedagoog, de leerkracht en de intern begeleider. Hierin wordt afgesproken welke vervolgstappen genomen gaan worden.

Na enkele weken volgt een evaluatiegesprek met advies voor school en thuis. Hier zijn de ouders, leerkracht en intern begeleider bij aanwezig. School maakt een plan en evalueert dit regelmatig met ouders.

Onderzoeksmogelijkheden:
- Intelligentieonderzoek (WISC-V-NL en WIPPSI-IV-NL);
- Signalering van gedragsproblemen (SEV-vragenlijst);

Als de ouders een onderzoek willen en de school heeft geen mogelijkheden of geen hulpvraag, verwijst de school door naar een particulier bureau. Een onderzoek komt dan voor rekening van de ouders.

De orthopedagoog van de PCBO is niet bevoegd tot het stellen van diagnoses van psychiatrische stoornissen (o.a. ADHD). In geval van vermoedens en/of onderzoekswensen op dit gebied, kunnen ouders hun kind aanmelden bij Rivierduinen, Curium, LUBEC of een particulier bureau.

6 Externe expertise

6.1 Samenwerkingsverband PPO (www.pporegioleiden.nl)

Scholen
Het samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs regio Leiden (PPO) ondersteunt basisscholen bij het omgaan met verschillen tussen kinderen in de groep. Onder het samenwerkingsverband PPO vallen Voorschoten, Wassenaar, Oegstgeest, Kaag en Braassem, Leiderdorp, Zoeterwoude en Leiden, bestaande uit:

- Alle basisscholen uit de regio;
- Speciaal basisonderwijs (SBO);
    - SBO de Vlieger;
- Speciaal onderwijs (SO);
    - Leo Kannerschool: leerlingen met gedragsstoornissen en/of psychiatrische problematiek;
    - de Thermiek: leerlingen met lichamelijke beperkingen, lichamelijke/verstandelijke beperkingen (meervoudig gehandicapt). Ook wordt de school bezocht door leerlingen met een indicatie langdurig ziek;
    - De Korte Vlietschool: leerlingen met een verstandelijke beperking;
    - PI De Brug: leerlingen met gedragsproblematiek of psychiatrische problematiek;
    - OZC Orion: leerlingen met (ernstige) gedragsproblemen.

Al deze scholen in de regio Leiden werken samen om voor alle leerlingen een passend onderwijsaanbod te kunnen bieden.

Wat biedt PPO

- Professionaliseren van leerkrachten;
- Ondersteunen van scholen bij de aanpak van leerlingen met een specifieke hulpvraag;
- Beschikbaar stellen van deskundigheid over uiteenlopende onderwerpen zoals leesproblemen, gedragsproblemen, klassenorganisatie, pesten, gesprekken met ouders etc.;
- Samenwerking bevorderen met de jeugdhulpverlening;
- Adviseren over andere vormen van (speciaal) onderwijs;
- Ondersteunen bij het vinden van het best passende onderwijsarrangement.

PPO onderwijsspecialisten
Een tweetal onderwijsspecialisten van PPO ondersteunt de vier scholen van de PCBO bij de vormgeving van het bovenstaande.

6.2 Ondersteuningsteam PPO

Soms is het voor de leerkracht, intern begeleider en ouders niet duidelijk welke ondersteuning gewenst is. In dat geval kan het ondersteuningsteam (OT) bij elkaar komen. Er wordt dan hulp ingeroepen van de onderwijsspecialist van ons samenwerkingsverband PPO. Deze specialist kent de weg naar beschikbare ondersteuning in het onderwijs. Doel van het ondersteuningsteam is om te onderzoeken welke ondersteuning het beste past bij de behoefte van het kind en af te spreken hoe deze wordt uitgevoerd. In overleg met ouders en onderwijsspecialist kan er een medewerker van het Jeugdteam en/of de jeugdarts aansluiten.

Werkwijze ondersteuningsteam (OT)

- Voorafgaand of direct na het eerste OT wordt een aanmelding gedaan in Tommy. Tommy is een digitaal systeem dat het groeidocument vervangt. Het biedt een overzichtelijke en efficiënte manier om de ontwikkeling en ondersteuning van leerlingen vast te leggen en te delen met betrokkenen. Het systeem bevordert samenwerking en voldoet aan de privacywetgeving.
- Ouders geven middels het digitaal ondertekenen toestemming voor het aanmelden van hun kind bij het ondersteuningsteam;
- Tijdens de bespreking wordt geprobeerd met elkaar antwoorden te vinden op de vragen die er zijn en worden doelen gesteld;
- Aan het eind van de bespreking wordt afgesproken wie actie onderneemt en wanneer;
- Soms is er een vervolgbespreking nodig. Dan wordt besproken of het beter gaat met het kind, of de doelen behaald zijn en of er nog meer acties nodig zijn;
- De intern begeleider coördineert dit proces.

6.3 Expertteam PPO

Als blijkt dat er meer ondersteuning nodig is dan de school kan bieden, kunnen we een beroep doen op experts van de AED. Deze deskundigen die gespecialiseerd zijn in ondersteuning aan leerkrachten op het gebied van gedrag, motoriek, taalontwikkeling, leerlingen met een ontwikkelingsachterstand of leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong, enzovoort.

Werkwijze aanvraag bij de AED

- Bij complexere vragen over (een) leerling(en) kan ondersteuning door een expert aangevraagd worden. De onderwijsspecialist is hier altijd bij betrokken;
- De expert neemt contact op en bekijkt indien nodig het schooldossier;
- Afspraken worden gemaakt voor observatie en/of onderzoek, ondersteuning en begeleiding.

6.4 Het Centrum voor Jeugd en Gezin

Ouders, kinderen en leerkrachten kunnen bij het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) terecht met al hun vragen over opgroeien en opvoeden. In het CJG werken verschillende professionals samen, zoals jeugdartsen, jeugdverpleegkundigen, logopedisten, maatschappelijk werkers en pedagogen.

Wat doet het CJG tijdens de basisschoolperiode?
Tijdens de basisschoolperiode wordt van alle kinderen in groep 2 en groep 7 de groei en ontwikkeling gevolgd door het CJG. De school is hiervoor locatie en doorgeefluik, maar heeft verder geen rol. Voor kinderen in groep 2 komt de assistente op school en meet en weegt de kinderen en test of ze goed zien en horen. Vooraf vullen ouders een vragenlijst in om een beeld te geven van de gezondheid en ontwikkeling van hun kind. Er wordt gekeken wat goed gaat, waar misschien vragen of zorgen over zijn of waar ondersteuning nodig is. Als er reden voor is of op verzoek van ouders, nodigt het CJG ouders uit voor een gesprek bij het CJG. In groep 7 vullen ouders een vragenlijst in, indien nodig worden ouders uitgenodigd voor een gesprek bij het CJG.

De intern begeleider heeft vanuit de school één of twee keer per jaar een afspraak met de jeugdverpleegkundige. Zij bespreken samen, met toestemming van ouders, individuele leerlingen waar vragen zijn over opvoeding, ontwikkeling en gezondheid.

Daarnaast ondersteunt het CJG de school bij het uitvoeren van gezondheidsprojecten, bijvoorbeeld over gezond eten, drugs, alcohol en seksualiteit.

Wat doet logopedie op de basisschool?
Logopedie houdt zich bezig met het verbeteren van het spreken en alles wat daarmee samenhangt: de taal, de uitspraak, verkeerde mondgewoonten en de stem.

Alle leerlingen worden rond hun vijfde verjaardag gescreend op school door een logopedist van het CJG. Mogelijke problemen rondom de spraak en taal kunnen dan vroeg worden ontdekt en verholpen. Ouders krijgen een uitnodiging voor dit onderzoek. Ouders zijn in principe niet bij het onderzoek zelf aanwezig. Mocht de logopedist het nodig vinden, worden ouders uitgenodigd voor een gesprek. Voor eventuele behandeling worden leerlingen doorverwezen naar een vrijgevestigde logopediepraktijk. Leerlingen uit de overige groepen kunnen op verzoek onderzocht worden.

7 Doorstroom volgende klas of doublure

7.1 Doorstroom naar groep 3

Anders dan in de jeugd van veel ouders/verzorgers, heeft de overgang van een kind naar groep 3 niet zozeer meer te maken met leeftijd, maar meer met de ontwikkeling die de leerling heeft doorgemaakt. Een kind heeft (wettelijk) recht op een ononderbroken ontwikkeling en moet de basisschool in principe kunnen doorlopen in acht jaar. Een eventueel langer of korter verblijf in een kleutergroep moet gebaseerd zijn op de voortgang in de individuele ontwikkeling.

Alle vier de PCBO scholen beoordelen de ontwikkeling van kinderen door te kijken naar beginnende geletterd- en gecijferdheid, maar ook naar de lichamelijke en emotionele ontwikkeling, taakgerichtheid, belangstelling, taalontwikkeling, het samen spelen en werken. Leeftijd speelt daarbij natuurlijk wel een belangrijke rol en vormt dan ook de basis voor ons beleid van doorstroom naar groep 3.

- Leerlingen geboren van september t/m december, “de herfstkinderen”, worden *altijd* besproken in de groepsbespreking van januari en de daarop volgende groepsbesprekingen. Een deel van deze leerlingen stroomt na tweeënhalf jaar kleuterklas door naar groep 3; een deel na ruim anderhalf jaar.
- Voor *alle* leerlingen geldt, dat de ontwikkeling bepalend is voor de doorstroom naar groep 3 ongeacht de leeftijd. Dit betekent dat de school met ouders in gesprek gaat over doublure of versnelling. De beslissing of een kind doubleert of versnelt ligt uiteindelijk bij de school.

Hoe wordt de ontwikkeling van een kind bepaald?

Signaleringslijsten
Bij alle vier de PCBO-scholen wordt gekeken naar de aanwezigheid van de elementaire lees- en rekenvoorwaarden, beginnende geletterdheid en gecijferdheid.

Ontwikkelingsvolgsysteem
In de kleuterklassen van het PCBO-onderwijs wordt gebruikgemaakt van de ParnasSys leerlijnen jonge kind. Hierin registreert de leerkracht wat een kind al kan en wat de ontwikkelingsdoelen zijn. Op deze manier wordt een duidelijk beeld verkregen van verschillende ontwikkelingsgebieden, zoals fijne en grove motoriek, taalontwikkeling, schrijfontwikkeling, voorbereidend rekenen, visuele coördinatie en oog-handcoördinatie. Door deze systematische registratie wordt al in een vroeg stadium duidelijk of een kind op een bepaald gebied nog moeite heeft en kan er snel worden gehandeld. Ditzelfde geldt voor kinderen die voorlopen op bepaalde ontwikkelingsgebieden.

Sociaal-emotionele ontwikkeling
De sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind wordt in kaart gebracht met behulp van de sociale leerlijn het jonge kind van ParnasSys. Hier wordt gekeken naar het welbevinden en de betrokkenheid van het kind.
De volgende onderdelen worden ingevuld: sociaal initiatief, sociale flexibiliteit, sociale autonomie, impulsbeheersing en inlevingsvermogen.

Eindadvies
De ontwikkeling van kinderen wordt gedurende het gehele jaar met ouders besproken. Uiterlijk in maart-april gaan de leerkrachten in gesprek met de ouders over de mogelijke doorstroming of verlenging van het eerste schooljaar; hierbij staan de bovengenoemde

ontwikkelingsaspecten en eventuele toetsresultaten centraal. Bij (onderbouwde) overeenstemming wordt al een besluit genomen, bij twijfel wordt een vervolggesprek gepland. Uiteindelijk beslist de school.

Tijdens de groepsbespreking van juni formuleren we een definitief advies over het doorstromen naar groep 3. Er zijn dan al meerdere gesprekken met ouders geweest. De afspraken worden vastgelegd in ParnasSys. Het advies om wel of niet door te stromen komt tot stand in overleg tussen ouders en school. Bij verschil van inzicht met de ouders worden de mogelijke consequenties besproken en vastgelegd. Uiteindelijk beslist de school.

De intern begeleider en de leerkrachten volgen de leerlingen die niet naar groep 3 doorstromen intensief. Indien nodig wordt aanvullend onderzoek afgenomen.

7.2 Doorstroom naar groep 4 t/m 8

Indien een leerling zich onvoldoende heeft ontwikkeld en er zijn sociaal-emotionele problemen, dan zijn er twee mogelijkheden: (1) de leerling gaat over naar de volgende groep met een ‘individuele leerlijn’ of (2) de leerling doet het jaar over, een doublure. Beide opties worden hieronder besproken.

Een individuele leerlijn/ ontwikkelingsperspectief
Leerlingen kunnen overgaan naar de volgende groep met een ‘individuele leerlijn’ voor één of meerdere vakgebieden. De leerling krijgt een programma aangeboden dat zoveel mogelijk is afgestemd op zijn of haar niveau en mogelijkheden. Op basis daarvan wordt een ontwikkelingsperspectief opgesteld, waarin het verwachte uitstroomniveau voor dit vakgebied wordt opgenomen. Dit perspectief wordt zorgvuldig en in goed overleg met de ouders besproken.

Doublure
Sommige leerlingen hebben meer tijd nodig om zich te ontwikkelen. Dan bestaat de mogelijkheid tot doublure. Voor leerlingen en ouders kan dit een ingrijpende beslissing zijn. Doubleren betekent namelijk dat de reguliere schoolloopbaan van een kind wordt onderbroken. Bij de beslissing wordt met name gekeken naar het welbevinden en de sociaal-emotionele ontwikkeling (o.a. zelfvertrouwen, faalangst en sociale vaardigheden). Tevens kijken we naar de cognitieve ontwikkeling (kennis en vaardigheden) en de werkhouding (o.a. concentratie).

Een definitief besluit tot doublure wordt, in overleg met de intern begeleider, in principe eind mei genomen. Vervolgens worden er zorgvuldige afspraken gemaakt tussen de leerkracht en de ouders: wie stelt het kind op de hoogte van de doublure en op welk moment? Hoe wordt de beslissing gecommuniceerd naar de groep?

Indien een leerling doubleert wordt er een plan van aanpak gemaakt. Nieuwe hiaten moeten worden voorkomen, maar stilstand op gebieden die wel ontwikkeld zijn eveneens. Als na doublure blijkt dat een leerling nog niet in staat is om het programma te volgen, volgt (extern) onderzoek. De resultaten van school en het onderzoek, de observaties van de leerkracht en de mening van ouders bepalen het vervolgtraject.

Hoe wordt de ontwikkeling van een leerling bepaald?

Resultaten methode- en niet-methodetoetsen
De rapportgegevens zijn gebaseerd op methodegebonden toetsen en de observaties

van de leerkracht. Daarnaast hebben we de gegevens van de CITO-toetsen, die een indicatie geven over hoe de leerstof op langere termijn beklijft. De leerlingen worden gedurende hun hele schoolloopbaan gevolgd met CITO.

Vaardigheidsgroei
Naast het resultaat van de CITO-toetsscores is bij doublure ook de vaardigheidsgroei van de individuele leerling van belang. Hieronder verstaan we de groei die de leerling doormaakt t.o.v. van zichzelf.

Mening van ouders en leerling
Ouders worden nauw betrokken als er sprake is van een mogelijke doublure.

Overige overwegingen
- sociaal-emotionele ontwikkeling;
- verwachte effectiviteit van de doublure;
- eventuele vermoedens van dyslexie?
- leeftijd;
- lichamelijke conditie;
- relatie gedrag/resultaten;
- verloop schoolloopbaan;
- relaties (vriendjes/vriendinnetjes, familie);
- werkhouding (waaronder motivatie en faalangst);
- interesse;
- gezinssituatie;
- schoolorganisatie (grote/kleine groep, rustige/drukke groep).

7.3 Ontwikkelingsperspectief

Op basis van de stimulerende en belemmerende factoren van een leerling met speciale behoeften, wordt een ontwikkelingsperspectief (OPP) opgesteld. De ouders spelen hierbij een belangrijke rol. Er wordt een prognose gesteld voor het voortgezet onderwijs en er wordt beschreven hoe deze prognose bereikt kan worden. Er vindt twee keer per jaar een evaluatiegesprek plaats.

Traject per leerling:
- Het basisaanbod intensiveren;
- Leerling aanmelden voor de leerlingbespreking;
- Het in kaart brengen van de ontwikkeling van de leerling;
- Het nemen van een besluit;
- Het opstellen van een OPP;
- Het uitvoeren van het OPP;
- Het cyclisch monitoren, evalueren, bijstellen en afronden van het OPP.

Tijdens de evaluatiegesprekken worden o.a. de onderstaande vragen besproken:

- Is het geplande aanbod door de leerkracht gerealiseerd? Wat zijn de resultaten?
- Zijn de gestelde (tussen)doelen zoals vaardigheidsscore bereikt?
- Ontwikkelt de leerling zich conform de verwachtingen?
- Welke doelen streeft de school de komende periode in het OPP na?
- Wat biedt de school? Welke aanpassingen zijn in het OPP nodig?
- Is een aanvraag extra ondersteuning noodzakelijk? Als er geen extra ondersteuning nodig is, wat is dan wenselijk binnen de basisondersteuning?
- Kiest de school ervoor het OPP voort te zetten?

De voortgang en de uitkomsten van de evaluatie zijn onderwerp van gesprek met de ouders en (eventueel) met de leerling.

7.4 Communicatie naar ouders en leerling

Tijdens de oudergesprekken gedurende het jaar worden de ouders op de hoogte gesteld van de ontwikkeling van hun kind. Indien een leerkracht twijfels heeft over deze ontwikkeling dan worden deze direct met de ouders besproken.

Ouders kunnen te allen tijde in ParnasSys de resultaten van hun kind bekijken/volgen.

Gedurende het schooljaar organiseren we de oudercontacten als volgt:

Periode	**Wat**	**Wie**
Startfase schooljaar (week 2)	Kennismakingsgesprekken (iedereen)	Leerlingen (in elk geval vanaf groep 5) / ouders / leerkracht
	Informatieavond	Ouders/ leerkracht
November	Oudergesprekken (op verzoek)	Ouders/ leerkracht
Januari	Adviesgesprekken groep 8	Leerling/ ouders/ leerkracht/ IB of directeur
Februari	Rapport 1 mee	
Maart	Oudergesprekken (iedereen)	Ouders/ leerkracht
Mei	Oudergesprekken (op verzoek van de leerkracht)	Ouders/ Leerkracht
Eindfase schooljaar	Eindgesprekken (iedereen)	Leerlingen (in elk geval vanaf groep 5) / ouders / leerkracht
	Rapport 2 mee	

8 Sociale Veiligheid

In samenwerking met de GGD hebben de PCBO en (inpandige) kinderopvangorganisatie FloreoKids een beleidsplan Sociale Veiligheid opgesteld en geïmplementeerd.

Het doel van sociale veiligheid is om een zo veilig mogelijke ontwikkel-, leer- en werkomgeving te creëren voor kinderen, professionals en ouders/verzorgers. Interne afspraken en regels, maar ook de wet meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld is hier een onderdeel van.

Alle afspraken, reglementen en ook de samen opgestelde beroepscode zijn terug te vinden in een overzichtelijke infographic.

